

Beskrivning av datakällor för avlidna i covid-19

Det här faktabladet beskriver den inrapportering över antalet döda i covid-19 som ligger till grund för Socialstyrelsen och Folkhälso-myndighetens statistik.

Avlidna i covid-19 enligt Socialstyrelsens dödsorsaksregister

Socialstyrelsen mäter dödsfall genom dödsorsaksregistret. Dödsorsaksregistret uppdateras varje år enligt föreskrift. I registret ingår samtliga dödsfall i den svenska befolkningen, och från 2012 även dödsfall som inträffat inom Sveriges gränser bland personer som inte var folkbokförda i Sverige. Det är den underliggande dödsorsaken som sedan 1961 årligen presenteras i Socialstyrelsens officiella dödsorsaksstatistik.

Vid varje dödsfall i Sverige ska ett *dödsbevis* och ett *dödsorsaksintyg* fyllas i av läkare. Information inkommer till Socialstyrelsen från två olika håll.

- *Dödsbeviset* lämnas till Skatteverket senast första vardagen efter dödsfallet och i vissa fall till Polisen. Därefter aviserar Skatteverket *dödsbevisen* till myndigheter och vissa andra aktörer, t ex banker. Aviseringarna som inkommer till Socialstyrelsen innehåller uppgifter om att ett dödsfall inträffat och vissa administrativa uppgifter om den avlidne, som personnummer, kön, ålder och folkbokföringsort.
- *Dödsorsaksintyget* ska skickas till Socialstyrelsen inom tre veckor efter dödsfallet. Läkaren beskriver i intyget det sjukdomsförlopp- eller skadeförlopp som haft störst betydelse för dödsfallet, samt andra sjukdomar och tillstånd som kan ha bidragit till dödsfallet. Om *dödsorsaksintyget* är ofullständigt begär Socialstyrelsen en komplettering för att få ett så bra underlag som möjligt.

Diagnoserna i *dödsorsaksintyget* klassificeras enligt WHO:s klassifikation ICD-10 efter de regler som gäller för dödsorsaksklassificering. Den sjukdom eller skada som startade förloppet och som ledde till dödsfallet klassas som den underliggande dödsorsaken. Bidragande dödsorsaker kan också anges.

Data om avlidna med laboratoriebekräftad covid-19 (Folkhälsomyndigheten)

Statistiken över dödsfall som presenteras av Folkhälsomyndigheten består av personer som har fått en laboratoriebekräftad covid-19 diagnos och är rapporterade som avlidna i databasen SmiNet. SmiNet är ett elektroniskt övervaknings-system för anmälan enligt smittskyddslagen, där såväl behandlande läkare som laboratorium anmäler information om bekräftade fall av covid-19. Smittskyddsenheten vid regionen kan också lägga till information (t ex dödsdatum) om den smittade personen i SmiNet.

Uppgifter i SmiNet om vilka personer som har avlidit kommer från inkomna anmälningar och särskilda länknings till Skatteverkets information om avlidna. Anmälan till SmiNet från behandlande läkare innehåller ibland uppgift om att personen är avliden och datum för dödsfallet. Uppgifter om dödsfall kan kompletteras till SmiNet i efterhand av såväl behandlande läkare som av smittskyddsläkaren. Utöver dessa anmälningar kontrollerar Folkhälsomyndigheten regelbundet bekräftade fall av covid-19 mot Skatteverkets information över dödsfall med hjälp av personnummer. Dödsfall som inträffat inom 30 dagar efter provtagning för covid-19 meddelas regionernas smittskyddsenheter. Därefter granskar smittskyddsenheterna dödsfallen och uppdaterar informationen om fallen i SmiNet med datum för dödsfallet. Att räkna personer som avlidit inom 30 dagar efter diagnos är en vedertagen metod när det gäller säsongsinfluensa när den specifika dödsorsaken är okänd. Folkhälsomyndigheten har utvärderat detta mått för influensa och funnit att det är ett acceptabelt mått på dödligheten.

Under perioden 6-17 april hade cirka 30 procent av dödsfallen rapporteras inom 1 dygn, 50 procent inom 2 dygn och cirka 90 procent inom en vecka, en fördröjning som beror på den manuella inrapporteringen till SmiNet.

Under covid-19 pandemin har Folkhälsomyndigheten presenterat statistik dagligen över antalet avlidna med laboratoriebekräftad covid-19 diagnos per dag och kumulativt, nationellt samt fördelat per region.

Överdödlighet (Folkhälsomyndigheten)

För att komplettera data på antalet avlidna analyserar Folkhälsomyndigheten även Skatteverkets data på antalet dödsfall i Sverige varje vecka (oavsett orsak) genom en statistisk modell. Modellen jämför dödligheten, på engelska så kallad all-cause mortality, mot den dödlighet som är förväntat för årstiden. Dödsfall över det förväntade värdet kallas överdödlighet och kan ha olika förklaringar såsom extremt kallt eller varmt väder, eller hög intensitet av exempelvis influensa eller covid-19. Analyser sker både nationellt och regionalt samt för specifika åldersgrupper. Överdödligheten redovisas i Folkhälsomyndighetens veckorapporter om covid-19 och återrapporteras inom det Europeiska nätverket EuroMOMO.

Eftersläpning gör att det är för tidigt att uppskatta överdödligheten för perioden som jämförs nedan. Analyser kommer att ske under kommande veckor.

Skillnader och likheter mellan myndigheternas statistik

Fram till den 21 april 2020 hade Socialstyrelsen 1491 inkomna dödsorsaksintyg för avlidna med covid-19 som underliggande dödsorsak. Av dessa har 82 procent (1228 av 1491) laboratoriebekräftad covid-19 enligt SmiNet. Under samma period finns 1326 bekräftade covid-19 fall avlidna i databasen SmiNet, där dödsorsaksintyg inkommit. För 4,5 procent med bekräftad covid-19 enligt SmiNet visar dödsorsaksintygen att de har dött av en annan underliggande dödsorsak än covid-19 (59 avlidna av 1326 inkomna dödsorsaksintyg). Dessa preliminära data visar sammantaget att statistiken från SmiNet på ett övergripande plan stämmer överens med den statistik som baseras på dödsorsaksintyg som hittills inkommit till Socialstyrelsen. Data från dessa källor kan komma att förändras i framtiden på grund av eftersläpning i inrapporteringen.

De skillnader som kan ses beror på statistikens ursprung. Alla som avlider till följd av covid-19 ingår inte i Folkhälsomyndighetens statistik på grund av att endast de med laboratorieverifierad covid-19 registreras i SmiNet. De som har testat positivt för covid-19 och sedan avlider till följd av andra orsaker ingår inte i Socialstyrelsens statistik över antal döda i covid-19. I dödsorsaksintygen ingår däremot avlidna som fått diagnosen covid-19 utan att det nödvändigtvis verifierats av laborietest.

Socialstyrelsens statistik ger på lång sikt en verifierad medicinsk beskrivning av dödsorsakerna och är den officiella statistiken i Sverige vad gäller dödsorsaker. Folkhälsomyndighetens övervakning genom SmiNet-data på avlidna samt modeller över överdödligheten ger en bild av det aktuella läget, vilket behövs för att till exempel bevaka effekten av vidtagna smittskyddsåtgärder i samhället och prognosticera pandemins utveckling. På längre sikt ger dödsorsaksregistret en komplett beskrivning av de personer som avlidit med covid-19 som angiven dödsorsak.

Mer information

Socialstyrelsens hemsida

<https://www.socialstyrelsen.se/coronavirus-covid-19/>

<https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/register/alla-register/dodsorsaksregistret/>

Folkhälsomyndighetens hemsida

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/>

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/statistika-o/sjukdomsstatistik/covid-19-veckorapporter/>

EUROMOMO

<https://www.euromomo.eu/>

Kontakt:

Socialstyrelsen

Anastasia Nyman (epidemiolog)

Erik Wahlström (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: anastasia.nyman@socialstyrelsen.se, erik.wahlstrom@socialstyrelsen.se

Folkhälsomyndigheten

AnnaSara Carnahan (epidemiolog)

Moa Rehn (epidemiolog)

Telefon: 010 205 21 00

E-post: annasara.carnahan@folkhalsomyndigheten.se, moa.rehn@folkhalsomyndigheten.se